

PROFESNÍ PŘESVĚDČENÍ ZAČÍNAJÍCÍCH UČITELŮ A PODPORA SEBEUČENÍ

PROFESSIONAL BELIEFS OF THE BEGINNING TEACHER
AND SUPPORT FOR SELF-LEARNING

Jaroslava Ševčíková, Jitka Plischke, Danping Peng

Klíčová slova: začínající učitel, profesní přesvědčení, sebeučení

Keywords: beginning teacher, professional beliefs, self-learning

Cíle v ČJ

Cílem této explanační případové studie je popsat a vysvětlit, jak začínající učitelé realizují, jak reflektují a hodnotí své sebeučení. Vymezit základní existující vazbu mezi profesním sebeučením a profesním přesvědčením a očekávanou profesní podporu při činnostech sebeučení. Studie je součástí kvalitativně orientovaného výzkumného záměru (využívá postupy zakotvené teorie) na téma Vybrané aspekty formování profesního přesvědčení začínajících učitelů, který prezentuje data longitudinálního výzkumu od roku 2005.

Teoretická východiska v ČJ

Začínající učitel, na prahu profesní kariéry, je ve vztahu k sebeučení ve specifické pozici. Přestože ukončil profesní studium, ani zdaleka neukončil své sebeučení. V přístupu k řešené problematice se shodujeme s Paloušem (2008, s. 16) a parafrázujeme jeho myšlenku, že učitel vyučuje dříve, než je sám zcela vyučen. Učitel je svou profesí předurčen k celoživotnímu vzdělávání a sebeučení. Klade si následující otázky: Jsem připraven vykonávat tuto profesi? Jak reflektuji potřebu sebevzdělávání? Jak definuji sebeučení? Jak realizuji sebeučící aktivity? Mají činnosti spojené se sebeučením vliv na mé profesní přesvědčení? Zde profesní přesvědčení vnímáme jako víru v profesi (Kropáč, Peng, Chudý, 2019), i sebe v ní obstát (dle Ševčíková, Plischke, 2020).

Metodologie v ČJ

Předkládáme zde případovou explanační studii v kvalitativním designu s narativním přístupem, realizovanou na vzorku pěti záměrně vybraných

typických případů, začínajících kvalifikovaných učitelů základní a střední školy do tří let praxe. Případem rozumíme respondentem deklarovanou vazbu profesního přesvědčení a sebeučení ve smyslu cílů studie. Data byla získána autonomním psaním a hloubkovými rozhovory orientovanými na problém a zpracována narativní obsahovou, kontextovou a strukturní analýzou.

Závěry v ČJ

Sebeučení je plnohodnotnou součástí profesního života začínajícího učitele. V praxi se profiluje do tří základních okruhů: teoretické učení, observační učení a zkušenostní učení, které by mělo být sdílené např. s uvádějícím učitelem. Studie popsala vazbu mezi sebeučením a formováním profesního přesvědčení, vysvětlila, že vzniká zejména v oblasti sdíleného zkušenostního učení. Dále vyplynulo, že učitelům v současném systému chybí podpora zkušeného kolegy, uvádějího učitele či mentora. Tuto podporu očekávají, aby mohli dosahovat potřebného komfortu ve své profesi.

Souhrn příspěvku v AJ

This explanatory case study deals with the professional beliefs of beginning teachers and their relationship to learning and self-learning. The aim was to explain how they implement, reflect and evaluate their self-learning, how they describe the links between professional self-learning and professional beliefs, and what kind of professional support they expect. The study was carried out in a qualitative design with a narrative approach on samples of three teachers, typical cases. It shows that in practice, self-learning is profiled into three basic areas, namely: theoretical learning, observational learning and experiential learning, which should be shared with, for example, the mentor, this sharing affects professional beliefs. Beginning teachers expect support from their mentor for their self-learning.

Bibliografie

- Kropáč, J., Peng D., & Chudý, Š. (2019). The Professional Identify Construction of the Beginning Teachers in Higher Education. In Soriano Ayala, E., & Caballero Cala, V. *El valor de la educación en una sociedad culturalmente diversa*. Almería: Universidad de Almería.
- Palouš, R. (2008). *Heretická škola: o filosofii výchovy ve světověku a Patočkově pedagogice čili filipika proti upadlé škole*. Praha: Oikoymenh.

Ševčíková, J., & Plischke, J. (2020). Vybrané aspekty profesního přesvědčení začínajících učitelů. *e-Pedagogium*, úspěšně ukončeno recenzní řízení.